

Jana
Karšaiová

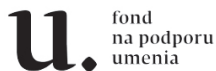

Zamatový rozvod

preložila
Eva Mesárová

Vydanie knihy z verejných zdrojov podporil
Fond na podporu umenia.

Questo libro è stato tradotto grazie ad un contributo alla traduzione assegnato dal Ministero degli Affari Esteri e della Cooperazione Internazionale italiano.

Preklad tejto knihy vyšiel vďaka podpore talianskeho Ministerstva zahraničných vecí a medzinárodnej spolupráce.

Copyright © Giangiacomo Feltrinelli Editore Milano
First published in I Narratori, February 2022

Translation © Eva Mesárová, 2023
Translation © Stanislav Vallo, 2023
Design & layout © Martin Fek, 2023
Slovak edition © Laputa/Literárna bašta, 2023

ISBN 978-80-8283-026-5

Jana
Karšaiová

Zamatový rozvod

preložila
Eva Mesárová

Samuelovi, Sylvii a Oskarovi

„Bola, povedzme, beznádejnou
zajatkyňou vlastných koreňov.“

Aleksandar Hemon

Keď vošla do Bratislavy, tak ako vždy aj tentokrát sa jej zmocnil pocit, že je to naposledy. Odignorovala ho a automaticky nasledovala smerové tabule do Dúbravky, svojej štvrte.

Pozdĺž cesty si všimla dva nové nočné kluby, dievčatá na billboardoch sľubovali zábavu a diskrétnosť. V jednej z tých budov ako dieťa cvičila každý utorok melodické stupnice a potom sa pohrúžila do Chopinových alebo Bachových prelúdií.

Pri nesprávnej note ju učiteľka Csaková udrela pravicou po dlani, zdola nahor, ruka lietala vo vzduchu ako vystrašený vták. Na hodinách klavíra sa naučila znášať bolesť bez mihnutia oka.

Ponad ich dom, ktorý stál na konci starej Dúbravky, sa týčil vyšší panelák, a tak k nemu slnečné lúče neprenikli. Cez múry domu bolo počuť zvučku večerných televíznych novín. Dvere jej otvorila matka, pozrela sa na ňu, potom za ňu dole na ulicu, akoby niekoho hľadala. Katarína sa usmiala a matka ju objala: voňala roztlačeným cesnakom. Ona jej objatie neopätovala, jednou rukou držala kufor

a druhú mala spustenú pri tele. Matka sa teda odtiahla a povedala: „Pod', zohrejem ti večeru,“ a zmizla. Spoza dverí kúpeľne vyšiel otec, položil jej ruku na rameno a držal ju tam dlhšie ako obyčajne, Katarína k nemu pričuchla, nevoňal ničím.

„Si stále krajšia! Ideš so mnou?“ spýtal sa jej otec na druhý deň.

Oblečenú mal veľmi hrubú zimnú bundu, ktorú na ňom ešte Katarína nevidela, možno to bol matkin nápad. Na hlave mal čiernu šiltovku, no temeno hlavy mu nezahaľovala. Zopakoval otázku: „Ideš so mnou?“

Katarína sa mu pozrela do očí, potom prikývla a zakričala smerom do kuchyne „my teda ideme“. Vonku ho dobehla. Chodník bol mokrý, posypaný hrubými kryštálmi soli.

„Kam ideme?“ spýtala sa ho Katarína.

Jozef natiahol ruku, ukázal jej žltú sieťovú tašku, usmiala sa naňho a dostala chuť sa k nemu pritúliť.

Na Terasa videla nové obchody. V časoch komunizmu bola Terasa nákupným centrom s potravinami na prízemí. Po osemdesiatom deviatom sa budova rozdelila na niekoľko menších častí. Teraz sa volala Jednota, ceduľa zakrývala takmer celý nápis *Potraviny* vyrytý do sivej omietky.

Rad bol dlhý, Jozef žmurkol na dcéru: „Neboj, kúpime nejakého riadneho.“

Na lavičke sedela žena s obrovským bruchom a pozorovala deti, čo hĺbili jamu do piesku vlhkého od snehu. Jedno z nich zarylo príliš hlboko, a keď vytiahlo lopatku, piesok vystrelil tomu druhému do tváre. Reakcia sa dostavila okamžite. Žena niečo zavrčala a deti prestali.

Postupovali v rade dopredu, pomalé plynutie krokov, stopy ostatných. Katarína vedela čakať v rade, naučila sa to

ako malá, na všetko sa stáli dlhé rady: na mlieko, na chlieb, na topánky, v rade sa čakalo u doktora alebo v škole, keď sa išlo cez prestávku von.

„Veselé Vianoce!“

„Veselé Vianoce aj vám, pán profesor!“

Na Jozefa sa usmial predavač rýb v zelenej zástere špi-
navej od krvi a šupín. Jozef si narovnal šiltovku tak, že bola
ešte viac nakrivo, a obrátil sa k dcére.

„Chceme nejakého veľkého, však, Katka?“

Katarína sa zahľadela do kade, potom ukázala na chr-
bát, ktorý sa hmýril tesne pri kraji.

Muž spustil podberák, stačil mu jediný pohyb a vytia-
hol ho aj s veľkým lesklým kaprom. Hodil ho do sita, ru-
čička na váhe vystrelila:

„Štyri kilá, pán profesor.“

Jozef spokojne zopakoval: „Štyri kilá!“

Katarína si pomyslela, že toľko môže vážiť novorodenec.

Predavač rýb sa spýtal, či ho chcú živého, a zabalil ho
do novinového papiera. Teraz ich už predávali aj vypitvané,
ale matka si potrpela na tradície. Kapor pristál v očkách
Jozefovej žltej sietovky.

Pred návratom sa Katarína chcela zastaviť v supermar-
kete. Vnútri bolo teplo, cez sklo videla, ako otec kope špič-
kami čižiem o chodník. Poponáhľaj sa, akoby jej chcel po-
vedať, ten kapor potrebuje vodu.

Hoci nepotrebovala nič kúpiť, aj tak vošla. Prišla na to
v Prahe: v supermarketoch sa cítila ako doma. Mohla by
zobrať bonboniéru, sviečky s vôňou lesa, vianočné obrúsky
alebo medovinu.

„Kati?“ začula svoje meno.

Viera tlačila vozík s piatimi vreckami múky a dvoma veľkými kartónmi vajec. Jej krátke vlasy vyzerali, akoby ich mala na hlave prilepené, asi si práve sňala čiapku.

Katarína zvesila plec, začala sa hrať s bežcom na zipse a zamrmlala: „Koľko ich je?“

„Čože?“

Katarína ukázala na vajíčka.

„Šesťdesiat,“ povedala Viera.

„Potrebuješ šesťdesiat vajec?“

„Sú v akcii, beriem aj mame. A áno, potrebujem ich.“ Boli v uličke s liehovinami. Viera k nej posunula vozík a dívala sa veľmi pozorne. „Snažila som sa s tebou spojiť. Myslela som, že mi zavolaš späť.“

Katarína nespustila pohľad z nákupu. „Naozaj by som nevedela čo s nimi,“ povedala.

Viera zmĺkla, pohľadila jednu z bielych škrupiniek, akoby ju chcela odškodniť za prijatú urážku. „Dnes večer budeme u mňa ako vždy, ak chceš...“

„Kto?“

„Príde Daniela.“

„A Mirka?“

„Pred tromi mesiacmi porodila.“

„Ach, áno, jasné.“

Katarína kývla hlavou smerom k pokladniciam.

Viera prikývla a posunula vozík. „Evžen príde na Silvestra za tebou?“ spýtala sa.

„Nie.“

Chvíľu sa zdalo, že Viera ešte na niečo čaká, možno na

nejaké dodatočné vysvetlenie, no potom zahlásila: „Ja odchádzam tridsiateho, na Silvestra sa vraciam do Talianska.“ Dotkla sa nosa, čo robievala, keď jej niečo nebolo po chuti.

Aj Katarína mala odísť, s Evženom. Naplánovali si cestu vlakom do Barcelony.

Pot na chrbte jej pripomenul kapra a otca, stál vonku, hľadal ju za sklom a spolu s ním sa knísala aj žltá sieťovka. Rýchlo sa s priateľkou rozlúčila. Medzi posuvnými dverami pocítila teplo zvnútra, chlad zvonka a začula Vierin krik: „O ôsmej, podľa Tradície.“

„Jasné, o ôsmej,“ zašepkala Katarína.

Doma Katarína niekoľkokrát opláchla vaňu a vyschnutou špongiou sa snažila odstrániť najväčšie škvrny: „Môžeš.“

Jozef položil kapra na dno, vyslobodil ho z novinového papiera, potom upchal vaňu štuplom a pustil vodu. Prúd vody dopadal na žltkastú stenu. Katarína si sadla na jej okraj, ako to robievala, keď bola malá, vložila ruku do studenej vody a dotkla sa kapra. Nehýbal sa, len otváral papuľku a lapal po vzduchu. Zdalo sa jej, že vidí malé pršteky, čo ho ohmatávajú, hladkajú, špliechajú naň vodu, a pritom počuje prenikavý piskot a smiech. Zdalo sa jej, že na hlave cíti ockovo pohladenie.

„Nechám ťa s ním,“ povedal otec, keď odchádzal z kúpeľne a zatváral dvere.

Katarína zostala pri kaprovi. Jemne sa ho dotkla a kapor začal vo vani hneď plávať. Potom odtiahla ruku a pozorovala ho.

Keď matka otvorila dvere a povedala: „Už je čas,“ Ka-

tarína sa opierala o okraj ako o kľačadlo. Matka vybrala štupeľ, postavila sa a nakázala Jozefovi, aby jej ho doniesol do kuchyne. Čakal, kým časť vody odtečie, kapor sa mykal ako hladný novorodenec a Jozef ho chytil do utierky.

Z kuchyne sa ozvala tupá rana, potom ďalšia a ešte jedna. Otec vyšiel s prázdnu utierkou v ruke, Katarína sa naňho usmiala a on zdvihol plecيا.

Katarína našla pár šupín vo vani, zobrala si ich a strčila do kozmetickej taštičky – podľa starej mamy Gitky pri-nášajú šťastie, potom sa osprchovala prikrčená vo vani, aby nenašpliechala všade dookola. Použila penu do kúpeľa, ktorú si doniesla z Prahy, kúpila ju v stánku s prírodnými produktmi, stačili dve kvapky. Dala ich dvanásť, aby ju biela klzká pena úplne pokryla a celá kúpeľňa potom voňala levanduľou. Tie Vierine slová v supermarkete, to bolo pozvanie? Snažila sa vybaviť si svoju odpoveď. Dokázala by nájsť výhovorku, aby tam nemusela ísť? Pochybovala o všetkom, dokonca aj o tých najjednoduchších veciach, o rozhodnutiach, ktoré kedysi robila celkom bez námahy. A vzdávala to. Kým si v izbe sušila vlasy maminým malým fénom, napísala jej esemesku: „Na večeru sa mi nebude dať prísť.“ „Tak príď potom,“ odpísala Viera.

Katarína otvorila kufor. Jej matka už roky tvrdila, že na Štedrý večer si nemožno obliecť džínsy a tričko, ale treba byť pripravený na príchod spasiteľa. Hoci počas bývalého režimu Ježiško neexistoval, darčeky aj tak nosil.

„Aj Viera sa vrátila na sviatky,“ povedala jej matka predchádzajúci večer, len čo prišla Katarína domov. Pred tromi rokmi získala Viera štipendium na univerzite vo Verone. Keď im to vtedy počas Tradičného večera oznámila, zostali všetky ticho, Daniela zodvihla pohár: „*Congratulations my dear* a do riti aj so závišťou!“ Smiali sa, no večierok sa skončil. Už sa viac nestretli. Až neskôr, keď ich nadchol Skype a začali si vymieňať obrazy nezosúladené so zvukom,